

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jiří Hebron, *Principium et fundamentum sv. Ignáce (ES 23)*

V posuzované diplomové práci se student věnoval jedné pasáži knížky *Exercitia spiritualia* sv. Ignáce z Loyoly (čl. 23). Její význam je pro duchovní cvičení, respektive pro lidský život tak zásadní, že ho zakladatel jezuitského řádu nadepsal slovy *principium et fundamentum*, východisko a základ: „Člověk je stvořen, aby chválil Boha, našeho Pána, vzdával mu úctu a sloužil mu, a takto spasil svou duši. Ostatní věci jsou na světě stvořeny pro člověka, a aby mu pomáhaly k dosažení cíle, pro který je stvořen. Z toho plyne, že [...] si přejeme a volíme jedině to, co nám více napomáhá k cíli, pro který jsme stvořeni.“

Tato premisa exercicií stanoví finální příčinu, kvůli níž vůbec člověk existuje, ráz prostředků, jimiž ho může a má dosahovat, a tak i účel duchovních cvičení samých. Ta totiž spočívají ve vědomém usilování toho kterého člověka o to, aby dospěl k poznání ohledně toho, co pro něj obecně definovaný cíl lidské existence znamená osobně a konkrétně, a aby rozpoznal i učinil rozhodnutí, jimiž k tomuto cíli nasměruje svůj život (s. 8 a 77–78: „životní projekt“).

Student tedy zvolil ústřední pasáž knihy, do které zakladatel Tovaryšstva Ježíšova vložil syntézu svého charismatu a své spirituality. Diplomant představil vznik a genezi textu *Duchovních cvičení* s ohledem na životní zkušenosti sv. Ignáce (1) i několik postupných redakcí a adaptací textu (2). Výsledky studia pak aplikoval na čl. 23, aby ukázal, jakým způsobem se vyvíjelo jeho znění i jeho umístění v celku *Duchovních cvičení* a z jakých pramenů světec vycházel (3). V této kapitole je *principium et fundamentum* analyzováno také z hlediska struktury a významu. Teologické a spirituální poselství, jež je v něm obsaženo, student přibližuje prizmatem dvou privilegovaných interpretů a velkých teologů 20. století, Karla Rahnera SJ a Hanse Urse von Balthasara (4). V závěru konstatuje, že „že sv. Ignác by nejspíš souhlasil s von Balthasarovými komentáři k jeho textu“ (s. 77).

Tento úsudek se opírá – mými slovy řečeno – o prvenství Boha samého v jeho božství a v jeho svrchovaném příklonu k člověku skrze Ježíše Krista, jediného a nezbytného prostředníka stvoření i milosti, a o to, že právě a pouze tímto Božím skloněním a oslovením je člověk uschopněn, aby svému Pánu odpovídal. Právě a pouze tento přístup, který reflektuje descendentní pohyb „od Boha k člověku“ (nebo, jak říká Ignác, *de arriba*), také umožňuje, aby byla víra prožívána trinitárně a christocentricky, ne jenom na bázi tušené Transcendence. Ascendentní pohyb „od člověka k Bohu“ totiž nemůže dospět k poznání Trojice a účasti na jejím životě, ani k poznání identity Ježíše Krista a jeho následování. Tajemství Boha Otce, Syna a Ducha svatého je přitom *principium et fundamentum* celé hierarchie pravd víry, respektive skutečnosti jako takové (srov. KKC 234). Křesťanský *realismus* – vyjádřený mimo jiné i ve dvojici přikázání lásky a jejich vnitřním řádu – si žádá, aby člověk opřel svou existenci (svůj duchovní život) o vědomí: „my milujeme, protože on napřed miloval nás“ (1 Jan 4,19).

Mám tedy za to, že student dospěl v interpretaci čl. 23 *Duchovních cvičení* k tomu, co je opravdu stěžejní. Chválit Boha, vzdávat mu úctu, sloužit mu – to je projev podílu na vztazích, jež pojí božské Osoby. Indiference je pak prostředek, jímž může být prvenství Trojice důsledně přijímáno do svobody tvora tak, aby se vztah k Bohu stával nezištnou láskou.

Lze tedy konstatovat, že diplomová práce naplnila svůj účel. Je dokladem nabyté erudice, přinesla zajímavé poznatky i věrohodnou teologickou a spirituální interpretaci. Jako vedoucí mohu rovněž dosvědčit, že student ze sebe vydal maximum. Jeho největší slabinou byla a stále ještě trochu zůstává formální stránka textu. Myslím však, že nic nebrání tomu, aby při obhajobě uspěl. Předběžně navrhuji klasifikaci „velmi dobře“.

Praha, 28.08.2022

prof. PhLic. Vojtěch Novotný, Th.D.